

Brexit - Một số tác động tới kinh tế Việt Nam qua lăng kính chuyên gia

Việc nước Anh bỏ phiếu rời khỏi Liên minh châu Âu (Brexit) đã tác động tới nhiều nước trên thế giới, trong đó có Việt Nam. Biểu hiện rõ nhất là thị trường chứng khoán mất điểm, VND và vàng lên giá, tiếp theo sẽ là những ảnh hưởng đến xuất khẩu, đầu tư... Thực tiễn này đòi hỏi cần có những kịch bản ứng phó để giảm thiểu những tác động bất lợi từ Brexit.

1. Tác động tới đầu tư

TS. Lê Đăng Doanh, nguyên Viện trưởng Viện Nghiên cứu quản lý kinh tế Trung ương (CIEM), tác động đầu tiên của Brexit là tới đầu tư. Theo đó, các nhà đầu tư Anh cần thời gian

ứng phó với tình hình ở nước họ trước khi tính đến việc đầu tư ở Việt Nam. Tuy nhiên, với góc nhìn khác, GS.TSKH. Nguyễn Mai, nguyên Thứ trưởng Bộ Kế hoạch và Đầu tư khẳng định, chẳng có lý do gì để các nhà đầu tư Anh hiện tại rời bỏ Việt Nam sau một thời gian dài làm ăn thành công tại đây. Trong khi đó, nhiều năm gần đây, Anh cũng không phải là nhà đầu tư lớn tại Việt Nam, họ không có các dự án quy mô lớn như của Hàn Quốc hay Nhật Bản. Do vậy, dù Brexit có thể tác động tới dòng đầu tư mới từ Anh, song Việt Nam cũng không vì thế mà giảm thu hút đầu tư. Anh cũng là một nước đầu tư ra nước ngoài nhiều, nhưng Việt Nam không phải là thị trường mà các nhà đầu tư Anh ưu tiên lựa chọn.

Một số ý kiến cho rằng, Brexit chưa ảnh hưởng ngay lập tức đến dòng vốn đầu tư nước ngoài vào Việt Nam, hoặc nếu có ảnh hưởng thì cũng không quá trầm trọng, vì vốn đầu tư từ Anh vào Việt Nam còn ở mức khiêm tốn. Tính đến nay, tổng vốn đăng ký của EU vào Việt Nam khoảng 100 tỷ USD, trong đó vốn đầu tư của Anh khoảng 3,5 tỷ USD với 266 dự án. Mặc dù vậy, TS. Võ Trí Thành, nguyên Phó Viện trưởng CIEM cho rằng, đầu tư trực tiếp của Anh vào Việt Nam có thể không quá lớn, nhưng đầu tư của các dòng vốn “đi qua nước Anh” vào Việt Nam là không nhỏ. Trước mắt việc thu hút dòng vốn này có thể chững lại.

Theo TS. Nguyễn Xuân Thành, giảng viên Đại học Fulbright Việt Nam, khi đồng EUR và GBP mất giá có thể khiến đầu tư vào Việt Nam giảm, nhưng đây lại là cơ hội để bù đắp bằng

nguồn đầu tư từ Hoa Kỳ. Việc đồng USD tăng giá sẽ giúp nhà đầu tư Hoa Kỳ có thêm giá trị khi đầu tư vào Việt Nam. Cùng với các rào cản thương mại giảm theo Hiệp định Đối tác xuyên Thái Bình Dương, đây rất có thể là cơ hội để Việt Nam gặt hái những lợi ích từ dòng vốn Hoa Kỳ trong những năm tới.

2. Tác động tới xuất khẩu

Theo Tổng cục Hải quan, tổng giá trị kim ngạch xuất nhập khẩu giữa Việt Nam và Anh liên tục tăng những năm qua. Kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam vào Anh đạt tăng trưởng gần 17% trong giai đoạn 2008 - 2015, đạt mức kỷ lục 4,65 tỷ USD trong năm 2015, tương đương 15% giá trị xuất khẩu của Việt Nam vào khu vực EU. Riêng năm 2015, Việt Nam đã duy trì thặng dư thương mại với Anh ở mức 3,9 tỷ USD và 1,7 tỷ USD trong 5 tháng đầu năm 2016.

Ông Bùi Ngọc Sơn, Trưởng phòng Kinh tế quốc tế, Viện Kinh tế và Chính trị thế giới cho rằng, nước Anh không phải là đối tác quá lớn đối với Việt Nam trong lĩnh vực thương mại nên tác động từ Brexit đối với Việt Nam sẽ không nhiều.

Thông kê cũng cho thấy, gần 47% hàng xuất khẩu của Việt Nam sang Anh, chủ yếu là các mặt hàng gia dụng như điện thoại, máy tính, linh kiện điện tử... ở nhóm mặt hàng này thì Việt Nam lại phụ thuộc phần lớn vào các nhà sản xuất đa quốc gia như Samsung, Sony... Chính vì vậy, theo nhận định của nhiều chuyên gia, Brexit cũng không ảnh hưởng lớn tới xuất khẩu Việt Nam. Đối với các mặt hàng như dệt may,

giày dép, gỗ... thì tỷ trọng tuy không nhiều nhưng lại là mặt hàng chủ lực nên xuất khẩu vào thị trường Anh và EU sẽ bị ảnh hưởng.

Ở khía cạnh kém lạc quan hơn, triển vọng ảm đạm của nền kinh tế châu Âu sau sự kiện Brexit sẽ kéo giảm nhu cầu hàng hóa nhập khẩu, gây áp lực lên các nhà xuất khẩu lớn vào EU như Trung Quốc hay Việt Nam. Một số ý kiến phân tích, trong mối quan hệ xuất nhập khẩu với EU và Trung Quốc, tại châu Á, việc đồng EUR mất giá sẽ khiến hàng xuất khẩu của Trung Quốc kém tính cạnh tranh. Điều này sẽ kích hoạt Trung Quốc phá giá đồng nhân dân tệ. Khi đó, hàng xuất khẩu của Việt Nam gặp khó khăn đồng thời từ cả hai thị trường Trung Quốc và EU, còn thị trường trong nước lại chịu tác động từ hàng nhập khẩu Trung Quốc tăng cao do giá cả cạnh tranh hơn.

Chuyên gia tài chính - ngân hàng Nguyễn Trí Hiếu nhận định, nước Anh không phải là đối tác lớn của Việt Nam nhưng việc kinh tế EU - thị trường xuất khẩu lớn thứ hai của Việt Nam - suy yếu do mất đi một thành viên quan trọng như Anh có thể khiến quan hệ mậu dịch giữa khối này và Việt Nam bị ảnh hưởng tiêu cực. Việc đồng bảng Anh cũng như đồng euro đang trong chiều hướng mất giá khiến hàng xuất khẩu Việt Nam đắt đỏ và kém cạnh tranh hơn khi vào thị trường Anh.

Trong tương lai xa hơn, theo ông Nguyễn Xuân Thành, tác động đối với xuất khẩu của Việt Nam sẽ lớn hơn nếu Brexit làm cho nền kinh tế Anh rơi vào suy thoái và bất ổn trong vòng 2 năm nữa, trước khi Anh đạt thỏa thuận chính thức rời khỏi

EU. Ở cấp độ vĩ mô, tác động tới tổng kim ngạch xuất khẩu và tăng trưởng kinh tế của Việt Nam sẽ nhỏ. Song, ở mức vi mô, chỉ các doanh nghiệp Việt Nam xuất khẩu hàng may mặc, giày dép, nội thất và nông sản phụ thuộc nhiều vào thị trường Anh mới chịu tác động lớn.

3. Tác động đến thị trường tài chính

Theo Công ty Chứng khoán Ngân hàng đầu tư và Phát triển Việt Nam (BIDV), Brexit sẽ tác động gián tiếp ảnh hưởng đến diễn biến tỷ giá và ổn định kinh tế vĩ mô ngắn hạn, đồng thời ảnh hưởng tiêu cực đến thị trường chứng khoán khi dòng vốn đầu tư nước ngoài gián đoạn và đảo chiều. Trên thực tế, ngay sau khi công bố kết quả bỏ phiếu Anh rời khỏi EU, thị trường chứng khoán thế giới chao đảo, thị trường Việt Nam cũng bị tác động rõ rệt với tổn thất ước tính khoảng 1,1 tỷ USD. Mặc dù vậy, theo nhận định của Công ty Chứng khoán BIDV, thị trường chứng khoán bị tác động bởi các yếu tố trong nước hơn là các biến động thị trường thế giới.

Đối với tỷ giá, sau khi người Anh bỏ phiếu ủng hộ Brexit, đồng bảng Anh lập tức mất giá và tác động đến đồng tiền của nhiều nước. Công ty Chứng khoán Ngân hàng Ngoại thương Việt Nam (VCBS) nhận định, Brexit sẽ có ảnh hưởng đáng kể đến rủi ro tỷ giá. EUR mất giá đồng nghĩa với đồng USD mạnh lên tương đối so với các ngoại tệ mạnh khác, đồng yên Nhật cũng tăng giá, gây tác động nhất định đối với Việt Nam vì trong cơ cấu nợ công của Việt Nam, đồng tiền này chiếm tỷ trọng không nhỏ (13%).

Trong ngày 24/6 (ngày công bố kết quả bỏ phiếu Brexit), đồng Việt Nam đã lên giá 3,74% so với đồng EUR, tăng 12,55% so với đồng GBP và xu hướng này có thể sẽ tiếp diễn; giá vàng SJC ở mức 34,6 - 35,1 triệu đồng/lượng mua vào - bán ra, tăng từ 800.000 - 1.000.000 đồng/lượng so với chiều ngày 23/6. Đây là mức biến động mạnh nhất tính trong một ngày trong mấy tháng gần đây. Những ngày sau sự kiện Brexit, thị trường vàng tại Việt Nam liên tục biến động.

Nhìn chung, tác động từ Brexit tới Việt Nam về tổng thể là chưa lớn. Tổng cục Thống kê cho rằng, Brexit chỉ tác động mạnh đến EU, Hoa Kỳ và các thị trường lớn ở châu Á như Nhật Bản, Singapore... còn Việt Nam thì không bị ảnh hưởng nhiều vì Việt Nam chỉ đang trong quá trình hội nhập, chưa sâu rộng. Có chung quan điểm, GS.TSKH. Nguyễn Mai cho rằng, Brexit sẽ có ảnh hưởng tới kinh tế Việt Nam, nhưng không nhiều, bởi Anh chưa phải là đối tác kinh tế lớn của Việt Nam.

Trần Anh Thi